

107-боб. Қул «Сайиидим», деса бўладими?

17:00 / 02.02.2021 1528

﴿لَاقِ مَلَسَ وَهْيَلَعُ هَلَلَا يَلَصِّي بَنَلَرَنَعُ هُنَاعُ هَلَلَا يَصَرَّهْرِي رُهْ يَبَأَ نَعَ
يَتَبَرَّوَ يَبَرَ كُولَمْلَا نَلَوْقَي الَّلَّوَ، يَتَمَأَوَ يَدَبَعُ مُكَدَّحَأَنَلُوْقَي الَّلَّوَ
بَرَلَأَوَ نُوكُولَمَمْ مُكَلُّكَ، يَتَدَيَسَ وَيَدَيَسَ وَيَتَاتَفَ وَيَاتَفَ لُقَيْلَوَ
لَجَوَزَعُ هَلَلَا﴾.

Абу Ҳурайрадан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Бирортангиз «қулим», «чўрим», демасин. Мамлуклар «Роббим» ва «Роббиям», демасин. «Ўғлим», «қизим», «сайиидим», «сайиидам», десин. Ҳаммангиз мамлуксизлар. Робб Аллоҳ азза ва жалладир», дедилар».

Шарҳ: Демак, Аллоҳ таолодан бошқани «Роббим» дейиш мумкин эмас экан. Арабларда хўжайнини «Роббим» дейиш одати бор.

Ушбу ҳадис ҳам қулларнинг манфаатини ифодалайдиган ҳукмларга оид ҳадислардандир. Унда ҳатто оддий сұхбатда, муомалада ҳам қул ва чўриларнинг иззатини пастлатувчи сўзларни ишлатиш мумкин эмаслиги таъкидланмоқда.

﴿لَصِّي بَنَلَا لَلِإِرْمَاعِ يَنَبَدْفَوَ يَفُتْقَلَطَنَا: يَبَأَلَاقِ فَرَطَمْ نَعَ
اُولَاقِ. هَلَلُأَدَيِسَلَا﴾. لَاقِ. اَنْدَيِسَتْنَا: اُولَاقَفَ، مَلَسَ وَهْيَلَعُ هَلَلَا
الَّلَّوَ هُمْكَلُوْقَبَ اُولَوْقَبَ﴾. لَاقَفَ. اَلْوَطَ اَنْمَطْعَأَوَ، اَلْصَفَ اَنْلَصْفَأَوَ

نآطیّشل ام کنَیْرَجْتْسَنِي.

Муторрифдан ривоят қилади:

«Отам айтдики:

**«Бану Омир вафди таркибида Набий соллаллоҳу алайҳи
васалламнинг ҳузурларига бордим. Улар:**

«Сиз бизнинг саййидимизсиз», дейишди. Шунда у зот:

«Саййид - Аллоҳдир», дедилар.

«Сиз энг афзалимизсиз ва энг улуғимизсиз», дейишди.

**«Мана шу сўзингизни айтинг. Шайтон сизларни ўзига малай қилиб
олмасин», дедилар».**

Шарҳ: Яъни улуғлаш маъносида шариатга тўғри келмайдиган гапларни гапирманглар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ғоятда камтар, тавозеъли инсон бўлганларидан, Исломга янги кирган умматларининг «Сиз саййидимизсиз» деган сўзларини рад қилиб, «Саййид фақат Аллоҳдир, менга нисбатан бундай гап айтманглар», дедилар.

Бундан аввалги ҳадиси шарифда хожалар қул ва чўриларни ерга урувчи номлар билан атамаслиги ҳақида, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўzlари мамлукларга хожаларини «саййидим», «саййидам», десин», деб тавсия берганлари ҳақида сўз борган бўлса, бу ҳадиси шарифда қул ва чўрилар ўз хўжайнларини улар сазовор бўлмаган улуғворлик номлари билан аташлари дуруст эмаслигига ишора қилинмоқда.

Мазкур вакиллар гурухининг Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламга «Сиз саййидимизсиз», деган гаплари айнан у зотга Аллоҳ таолога хос сифатни бериш маъносида бўлгани кўриниб турибди. Улар ўз улуғларини шу каби сўзлар билан атаб келган эдилар. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам янги мусулмонлар эски фикрлари асосида «Набийлик ҳам дунёвий ишларга ўхшаш саййидлик илинжидаги омил» деган фикрга бориб қолмасинлар, деган мақсадда уларни «саййид» дейишдан қайтардилар, холос.

Аслида эса ўзлари Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинган ҳадисда «Қиёмат куни мен Одам фарзандининг саййидидирман», деганлар.

«Одоблар хазинаси» китобидан